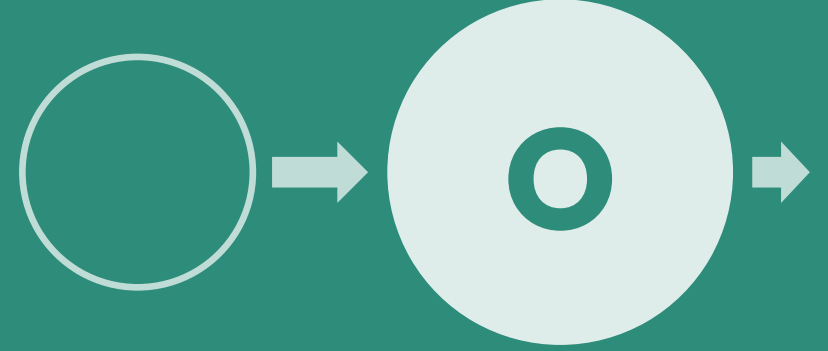

3

PSİKOLOJİ · 1. ÜNİTE · 3. konu

Psikolojinin Yöntem ve Teknikleri

Bilimsel psikolojiyi popüler psikolojiden ayıran nedir?

Fark konuda değil, bilgiye ulaşma yolundadır

Ortak konu

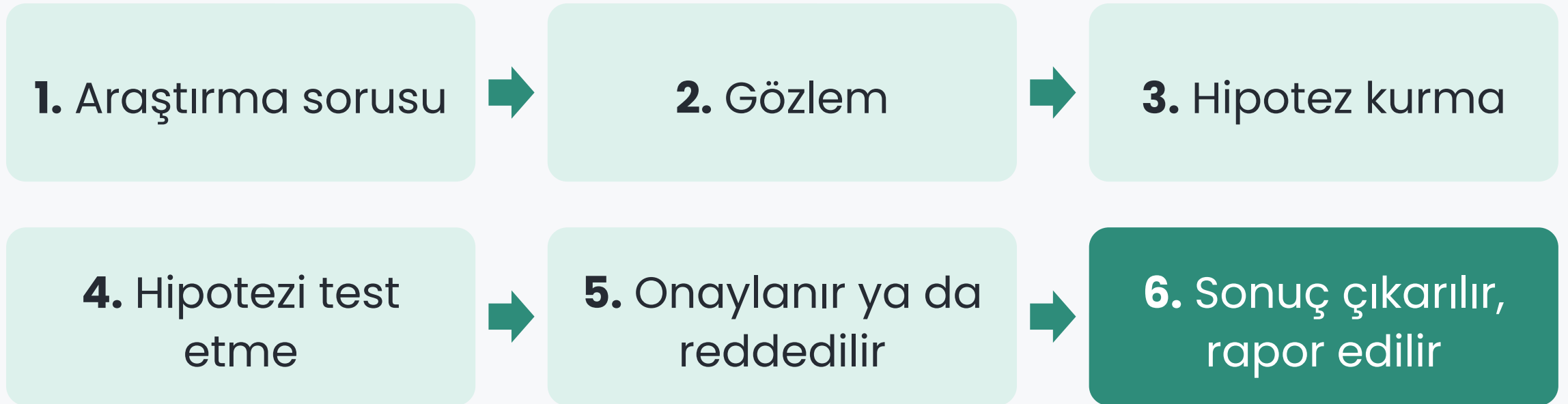
Uyku, mutluluk, ilişkiler hakkında herkes konuşur.

ama

Bilimsel psikoloji

Bilgiyi belirli basamaklardan geçen bir yöntemle üretir.

Bilimsel araştırma basamaklarıyla ilerler

Hipotez reddedilse de araştırmadan bir sonuç çıkarılır.

Deneyssel yöntem neden-sonuç bağıını gösterir

Deneyssel yöntem

Araştırmacının bir değişkeni kontrollü koşullarda değiştirip başka bir değişkene etkisini ölçtüğü yöntemdir.

Tanımanın yolu: Araştırmacı bir şeyi değiştiriyor ve iki grubu karşılaştırıyorsa deneydir.

Müzik zaman algısını değiştirir mi? Deneyin değişkenleri

Kavram	Bu deneyde
Bağımsız değişken: araştırmacının değiştirdiği	Beklerken müzik dinleyip dinlememe
Bağımlı değişken: etkilenen ve ölçülen sonuç	Bekleme süresine dair tahmin

Deney ancak bir karşılaştırmayla sonuç verir

Deney grubu

Bağımsız değişkenin uygulandığı grup: müzik dinleyerek bekleyenler

ve

Kontrol grubu

Uygulanmayan, karşılaştırma için oluşturulan grup: müziksiz bekleyenler

Sabit tutulan koşullar ve seçkisiz atama

Sabit tutulan faktörler

Oda sıcaklığı, ışık, gürültü;
bekleme süresinin herkes için
aynı olması

ve

Seçkisiz atama

Katılımcıların gruplara
rastgele dağıtılması

Kontrol grubu olmadan deney olmaz: Müziğin gerçek etkisini ancak karşılaştırma gösterir.

İlişkisel yöntem iki değişkenin birlikte değişip değişmediğine bakar

İlişkisel yöntem

Değişkenler arasındaki ilişkinin varlığını, yönünü ve gücünü sayısal olarak ortaya koyan yöntemdir.

Betimsel yöntemin bir türüdür. **Korelasyon katsayısı** (-1 ile $+1$ arası) ilişkinin yönünü ve gücünü gösterir.

Korelasyonun üç türü vardır

Tür	Ne olur?	Örnek
Pozitif	İkisi aynı yönde değişir	Okunan kitap arttıkça hafıza gücü artar
Negatif	Biri artarken diğeri azalır	Kahve arttıkça uyku süresi azalır
Sıfır (nötr)	Anlamlı ilişki yoktur	Çalışma saati ile boy uzunluğu

Korelasyon nedensellik değildir

Dikkat

Kahve tüketimi arttıkça uyku süresi azalıyor. Bu, kahvenin uykuyu azalttığını kanıtlamaz: ilişkisel yöntem neden-sonuç ilişkisi kurmaz.

İki değişkenin birlikte değiştiğini gösterir; "biri ötekine yol açar" demek için deney gerekir.

Betimsel yöntem bir durumu olduğu hâliyle tanımlar

Betimsel yöntem

Bir durumu, olayı ya da olguyu olduğu hâliyle inceleyip sistemli biçimde tanımlamayı amaçlayan yöntemdir.

Psikolojinin ilk amacına, tanımlamaya hizmet eder ve beş teknik kullanır.

Betimsel yöntemin beş veri toplama tekniği

Teknik	Ne yapılır?
Gözlem	Davranış izlenir ve kaydedilir
Görüşme	Bireylerle doğrudan konuşulur
Psikolojik test	Özellikler standart araçlarla ölçülür
Anket	Örneklem grubuna sorular yöneltilir
Vaka incelemesi	Bir birey ya da küçük grup derinlemesine incelenir

Gözlemin iki türü vardır

Doğal gözlem

Müdahale etmeden davranışı doğal ortamında izlemek: parkta oynayan çocuklar

ve

Sistematik gözlem

Neyin nasıl kaydedileceğini önceden planlamak, ölçüt belirlemek

Görüşmenin üç türü vardır

Tür	Nasıl ilerler?
Yapılandırılmış	Hazır sorular herkese aynı sırayla sorulur
Yarı yapılandırılmış	Hazır sorulara gerektiğinde ek soru eklenir
Yapılandırılmamış	Soru listesi yoktur; sohbet gibi ilerler

Anket bir grupta bütün hakkında konuşur: evren ve örneklem

Evren

Sonuçların genellenmek istendiği, ortak özellikler taşıyan birey ya da olayların tümü

ve

Örneklem

Evrenden seçilen, evreni temsil eden daha küçük grup

Örneklem evreni temsil etmezse genelleme yanıltıcı olur.

Vaka incelemesi derindir ama genellenemez

Örnek

Karar vermekte zorlanan bir birey; görüşmeler, gözlemler, yaşam öyküsü ve kişisel belgelerle üç ay boyunca incelenir.

Bulgular genellenemez; ama geniş örneklerle sinanacak hipotezlere kaynak olur.

Üç yöntem yan yana

Yöntem	Temel sorusu	Neden-sonuç kurar mı?
Deneyssel	Neden?	Evet
İlişkisel	Birlikte değişiyor mu?	Hayır
Betimsel	Nasıl? Ne kadar?	Hayır

Düşün

**"Araştırmaya göre X yapanlar daha mutlu" diye bir haber gördün.
İnanmadan önce hangi soruları sorarsın?**

